

Edgar Allan Poe (1809 – 1849): Havran (The Raven) (1845)

Struktura zkoušky:

I. Beletristický text:

A. Literární druh a žánr, umělecký směr / tvůrčí skupina, literárněhistorický kontext, údaje o autorovi ve vztahu k dílu;

B. 1. Doba a místo (děje); 2. Hlavní postavy a jejich charakteristika;

3. Námět, témata, hlavní motivy; 4. Zvláštnosti kompozice;

C. Jazykové zvláštnosti a kulturní souvislosti.

(1) Jednou o půlnoci, maje horečku a rozjímaje nad divnými svazky vědy prastaré a záslužné – když jsem klímal v polospaní, ozvalo se znenadání velmi jemné zaťukání na dveře – a pak už ne. „Je to návštěva, či zdání, bylo to tak nezvučné – jednou jen a pak už ne.“

(2) Hledě dlouho do tmy z prahu, stoje v pochybách a v strachu, dlouho snil jsem, jak si nikdo netroufal snít mimo mne; ale ticho bez rušení, ani slůvka na znamení, jenom plaché oslovení „Lenoro!“ zní zimničně, to já šeptám „Lenoro!“ – a ozvěna dí zimničně jenom to a víc již ne. (...)

(3) Vyrazil jsem okenici, když tu s velkou motanicí vstoupil starodávný havran z dob, jež jsou tak záslužné; bez poklony, bez váhání, vznešeně jak pán či paní usadil se znenadání v póze velmi výhružné na poprsí Pallady – a v póze velmi výhružné si sedl jen a víc už ne.

(4) Pták v svém ebenovém zjevu ponoukal mne do úsměvu vážným, přísným chováním, jež bylo velmi vybrané – „Ač ti lysá chochol v chůzi, jistě nejsi havran hrůzy, jenž se z podsvětího šera v bludné pouti namane – řekni mi své pravé jméno, plutonovský havrane!“ – Havran děl: „Už víckrát ne.“ (...)

(5) Zdálo se, že u stínidla houstne světlo od kadidla, že se bezpochyby anděl v zvoncích z nebe propadne. „Chudáku, tvůj Bůh ti v zpěvu posílá sem pro úlevu balzám na tvou starou něhu, po němž navždy vychladne, po němž láska k Lenoře v tvé mysli navždy zapadne“ – Však havran děl: „Už víckrát ne.“ (...)

(6) „Proroku,“ dím, „mene tekel, ať jsi pták a nebo z pekel, při nebi, jež nad námi je, při Bohu, jenž leká mne, rci té duši, jež žal tají, zdali aspoň jednou v ráji tu, již svatí nazývají Lenora, kdy přivine, jasnou dívku Lenoru kdy v náruči své přivine“ – Havran dí: „Už víckrát ne.“

(7) „Tos řek jistě na znamení, že se chystáš k rozloučení,
táhni zpátky do bouře a do podsvětí, satane! –
Nenech mi tu, starý lháři, ani pířka na polštáři,
neruš pokoj mého stáři, opusť sochu, havrane!
Vyndej zobák z mého srdce, opusť sochu, havrane!“
Havran dí: „Už víckrát ne.“ (...)

II. Nebeletristický text:

A. Funkční styl, obsah, účel, vztah k prvnímu textu; B. Jazykové apod. zvláštnosti.

Edgar Allan Poe (1809 – 1849): Filozofie básnické skladby (1846)

(...) Spisovatelé – zvláště pak básníci – nás většinou chtějí udržovat v domněni, že tvoří v jakémśi ušlechtilém šílenství – v jakémśi nazířavém vytržení – a přímo by se zhrozili, kdyby měli dát čtenářům nahlédnout za kulisy, na nehotové myšlenky, dosud rozkolísané a vratké – na vlastní záměry pojaté až v poslední chvíli – na nesčíslné záblesky myšlenky, které nedozrály k úplné podobě – na dozrálé nápady, nepotřebné, a proto malomyslně zahozené...

Co se mne týče, nelibuji si v onom zdráhání... Vybírám si Havrana, protože je nejznámější. Hodlám prokázat, že jeho skladba nevděčí na žádném místě náhodě ani intuici – že celé dílo pokračovalo krok za krokem až k závěru s přesností a strohou důsledností početního úkolu. (...)

Nejprve jsem uvažoval o rozsahu. Je-li literární dílo příliš dlouhé, aby se přečtlo na jedno posezení, musíme ozeletí nesmírně důležitý účinek, vyplývající z jednotnosti dojmu...

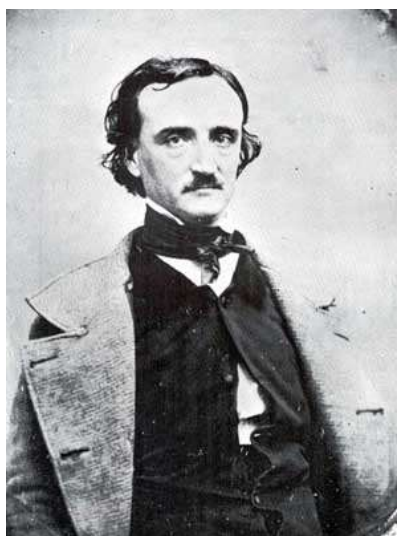
Když jsem tedy uznal Krásu za svůj obor, další otázka se týkala tónu, jímž se nejsilněji projevuje – a tu jsem ze zkušenosti věděl, že je to tón smutku. Krása jakéhokoli druhu v nejsvrchovanějším rozvoji pokaždé dojmá citlivou duši až k slzám. A tak je smutek ze všech básnických tónů nejoprávněnější.

Určiv si takto délku, obor, tón, uchýlil jsem se k obyčejné indukci a hledal jsem nějakou uměleckou dráždivost, která by mi posloužila při skládání básně – nějaký čep, na němž by se mohla celá stavba otáčet. Když jsem bedlivě promýšlel všechny obvyklé umělecké účinky – nebo lépe, po divadelnicku řečeno, efekty – neušlo mi především, že se více než čeho jiného obecně používá refrénu. (...)

Dále bylo třeba záminky pro ustavičné používání slova „nevermore“. (...) A tu jsem ihned připadl na tvora nikoliv rozumového, schopného řeči, a samozřejmě se nejprve nabízel papoušek, kterého však vzápětí zatlačil havran, který je rovněž schopen řeči a neskonale víc odpovídá zamýšlenému tónu. (...)

Druhý text je eseje – a rovnou jeden ze světově nejslavnějších příkladů tohoto žánru. Poe uvádí a dokládá, že svého Havrana, vrcholně vzrušivou romantickou báseň, sestavil s chladnou hlavou jako strojní mechanismus. Tento postoj nám připomíná, že romantismus vznikl v éře průmyslové revoluce, spojené s rozvojem exaktních věd, které pro Poea osobně měly i poetický náboj (Poe patří i k zakladatelům science fiction). Pochopení Poeova eseje prokážeme, když převyprávíme dějovou linii básně. Stárnoucí badatel stížený hlubokým smutkem, protože krásná mladá Lenora, nedávno zemřelá, byla pro něj vším – Podivný příchod havrana: po zaklepaní není venku za dveřmi nikdo (protože pták mezitím přelétl za okno) a senzitivní vypravěč v horečce a v půlnočním čase podlehne představě, že ze zászvěti přichází Lenora – Havranův příchod po otevření okna působí komicky (ovšem vzápětí přichází výhružný kontrast černá – bílá) – Vypravěč si uvědomí, že automaticky „mluvící“ havran unikl ze zajetí jinému zoufalému člověku kdesi v daleké temnotě; ovšem ten druhý zůstane nepoznán a do příběhu nevstoupí; je osudem romantických hrdinů, že zůstávají sami – Vypravěč se uchýlí na lůžko, které mu Lenoru znovu připomene (ze 2 důvodů!) – Vypravěč se dopustí až rouhavého činu, když využije automatismu ptákovy opakování a začne mu klást otázky po své budoucí útěše tak, aby si havranovými negativními odpověďmi vystupňoval svou /sebe/trýzeň – Když už to nevydrží, chce havrana vyhnat, ale ten zůstává: nejpozději zde čtenář pochopí, že havran je možná jen přízračný – metafora stálého smutku, z nějž není úniku.

Edgar Allan Poe (19. 1. 1809 Boston, stát Massachusetts, Spojené státy americké – 7. 10. 1849 Baltimore, stát Maryland)

Americký spisovatel a novinář. Významný představitel literárního romantismu v poezii i próze, přední zakladatel detektivní, hororové a vědeckofantastické literatury.

Poe se narodil v rodině **kočovních herců**. Oba jeho rodiče však záhy zemřeli (matka patrně na zápal plic). Dvouletého **sirotka** si r. 1811 vzali na vychování bohatí, ale bezdětní **manželé Allanovi**. Své příjmení pak dali Edgarovi jako prostřední z jeho jmen.

Na utváření Poeovy osobnosti výrazně působilo několik skutečností. Láskyplný vztah k nevlastní matce byl doprovázen konflikty s přísným otčímem. Allanovi Edgara nikdy neadoptovali; poskytli mu dobré školní vzdělání, ale nijak jej hmotně nepodpořili pro budoucnost. Poe od dětství hodně četl; kromě **beletrie** se zabýval také **přírodními vědami**: jejich metodu přesného popisu použil ve svých pozdějších prózách.

Léta 1815 – 1820 strávila rodina Allanových ve **Velké Británii**; Edgara tam umístili do typické anglické internátní školy. Anglie Poea hluboce ovlivnila spojením starobylosti, tajemna a nevládného konzervatismu. V r. 1826 Poe začal studovat **jazyky** na **Virginské univerzitě**, kterou rok předtím založil Thomas Jefferson, jeden z vůdců někdejší Americké revoluce 1776. Protože měl student Poe od Allanových jen nízké kapesné, zkusil štěstí v hazardních hrách, ale ty ho naopak uvrhly do dluhů. Když je otčím odmítl zaplatit, Poe opustil již v r. 1827 univerzitu a (navíc zklamán tím, že jeho dívka se mezitím zasnoubila s bohatým podnikatelem) vstoupil z finančních důvodů do **armády**. Zároveň mu však vyšla **první kniha: básnická sbírka Tamerlán a jiné básně**.

Rodina Allanových se Poeovi odcizila poté, kdy mu v r. 1829 nevlastní matka zemřela a otčím se rychle znovu oženil (z druhého manželství se mu posléze narodily tři děti). Poe ještě začal studovat na proslulé **vojenské akademii West Point**, ale tam se jen utvrdil ve svém odporu vůči bezduché tuhé kázni a po několika měsících ji opustil (r. 1831), aby se plně věnoval literární práci.

Poe dospěl ve velmi inteligentního, sečtělého, společenského, avšak také prudkého a extravagantního (výstředního) muže. Jako autor tří básnických sbírek se pokusil rovněž o prózu: v r. 1833 vyhrál literární soutěž (se svou povídkou *Rukopis nalezený v láhvi*; jedná se o přízračný trosečnický příběh) a vzápětí nastoupil dráhu žurnalisty. Byl zdatným **novinářem**: psal velké množství textů různého druhu, od povídek a básní až po literární kritiky. Vystřídal několik redakcí, dokázal zněkolikanásobit náklad novin, pro něž pracoval.

V r. 1836 se oženil se svou ani ne čtrnáctiletou **sestřenicí Virginií Clemmovou**. Novinářská profese nebyla výnosná a manželé Poeovi žili velmi skromně. Poe usilovně pracoval, ale zároveň si život komplikoval nemírným pitím alkoholu.

40. léta 19. století představují vrchol Poeovy literární činnosti. Nejprve (r. 1840) vydal dvousvazkový povídkový soubor *Grotesky a arabesky*, do nějž shrnul i některé své dřívější práce. V r. 1841 Poe časopisecky otiskl **povídku Vraždy v ulici Morgue**. Dílo vzbudilo velkou pozornost (i v Evropě, především ve Francii), neboť se jedná o první skutečný detektivní příběh v dějinách literatury (a postava francouzského racionalistického pátrače Augusta Dupina, řešícího záhadu vraždy dvou žen v pokoji uzamčeném zevnitř, je prvním literárním detektivem vůbec – inspiroval i britského spisovatele Arthura Conana Doylea ke stvoření slavného Sherlocka Holmese). Stejně mohutný i mezinárodní ohlas měla také další Poeova detektivka *Zlatý brouk* (1843): tentokrát šlo o rozluštění šifry skrývající místo uložení pirátského pokladu.

V r. 1842 se v americké Philadelphii Poe setkal s jiným mladým, ale také již populárním spisovatelem, s **britským prozaikem Charlesem Dickensem**; ačkoli oba náležejí k odlišným literárním směrům (Dickens psal metodou realismu), setkání bylo pro oba významné, neboť jejich tvorba měla některé podobné rysy.

R. 1845 Poe způsobil senzaci svou **básní Havran**, která se zařadila mezi nejslavnější literární díla všech dob. Poeova umělecká dráha kulminovala, opatrně následována i zlepšením finanční situace. Zvrat však přinesla tragická událost: v r. 1847 **zemřela** na tuberkulózu v necelých pětadvaceti letech Poeova manželka **Virginia**. Poe se dvakrát pokusil navázat nový vztah, ale ani v jednom případě neuspěl, protože jeho partnerky odrazovala Poeova záliba v alkoholu. Poe začal rychle chátrat na těle i na duchu, ale ještě napsal **esejistické dílo Eureka**, v němž shrnul svůj filozofický pohled na svět. 3. října 1849 byl nalezen zcela vyčerpán a opilý na ulici ve městě Baltimore, kde žil, a ačkoli byl dopraven do nemocnice, po čtyřech dnech zemřel.

Některá díla:

Básnická sbírka Tamerlán a jiné básně (Tamerlane and Other Poems; 1827; Tamerlán neboli Timur byl proslulý turkotatarský panovník i vojevůdce ve 14. století);

Báseň Havran (The Raven; 1845; báseň se ve skutečnosti jmenuje *Krkavec*, ale většina českých překladatelů dává přednost názvu *Havran*, který je anglickému originálu blízký svou dvouslabičnou délkou i zvukovou podobou; *havran* = angl. *rook*);

Povídky:

a) detektivní: Vraždy v ulici Morgue (The Murders In The Rue Morgue), **Zlatý brouk** (The Gold Bug);

b) tajuplné a hororové: Černý kocour (The Black Cat), **Démon zvrácenosti** (The Imp of the Perverse), **Jáma a kyvadlo** (The Pit and the Pendulum), **Král Mor** (King Pest), **Maska Červené smrti** (The Masque of the Red Death), **Muž davu** (The Man Of The Crowd), **Předčasný pohřeb** (The Premature Burial), **Skokan** (Hop-Frog), **Sud vína amontilladského** (The Cask of Amontillado), **William Wilson**, **Zánik domu Usherů** (The Fall of the House of Usher);

c) dobrodružné: Pád do Maelströmu (A Descent into the Maelström), **Rukopis nalezený v láhvi** (MS. Found in a Bottle);

d) vědeckofantastické: Příběh z Rozeklaných hor (A Tale of the Ragged Mountains), **Rozhovor Eirose s Charmionem** (The Conversation of Eiros and Charmion), **Rozhovor Monose a Uny** (The Colloquy of Monos and Una), **Senzace s balonem** (The Balloon-Hoax), **Von Kempelen a jeho objev** (Von Kempelen and His Discovery);

e) humoristické (ovšem zároveň zpravidla zařaditelné k výše uvedeným skupinám): **Muž, který se rozpadl** (The Man that Was Used Up), **Na slovíčko s mumií** (Some Words with a Mummy), **O šizení jakožto exaktní vědě** (Diddling Considered as One of the Exact Sciences), **Tisící druhý Šeherezádin příběh** (The Thousand-And-Second Tale of Scheherezade), **Vrah jsi ty!** (Thou Art the Man);

Dobrodružný román Příběhy Arthura Gordona Pyma (The Narrative of Arthur Gordon Pym of Nantucket (1837 časopisecky, 1838 knižně);

Literární esej Filozofie básnické skladby (The Philosophy of Composition; 1846; autorská interpretace *Havrana*);

Filozofický esej Eureka (1848).

<http://baldpunk.com/wp-content/uploads/2009/11/edgar-allan-poe.jpg>

<http://www.eapoe.org/papers/misc1921/quinni43.jpg>

Edgar Allan Poe (1809 – 1849): Havran
(1845)

Jednou o půlnoci, maje horečku a rozjímaje
nad divnými svazky vědy prastaré a záslužné –
když jsem klímal v polospaní, ozvalo se znenadání
velmi jemné zaťukání na dvěře – a pak už ne.
„Je to návštěva, či zdání, bylo to tak nezvučné –
jednou jen a pak už ne.“

Ach, již při vzpomínce blednu! Myslím, že to bylo v lednu,
každý uhlík vrhal stín jen přede mne a dál už ne.
Toužil jsem po kuropění; – marně hledaje v svém čtení
ulehčení od hoře nad Lenorou – již poslušné
světice zvou Lenora – nad jménem dívky nadvzdušné,
jež byla mou a teď už ne.

Smutný šelest záclon vlaje z hedvábí a ohýbá je
s hrůzou – již jsem do té doby neznal ani přibližně;
abych skryl své polekání, říkal jsem si bez ustání:
„Je to host, jenž znenadání zaklepal tak neslyšně –
pozdní host, jenž znenadání zaklepal tak neslyšně –
jednou jen a pak již ne.“

Tu má duše vzmužila se; řek jsem bez rozpaků v hlase:
„Prosím, pane, nebo paní, odpusťte mi velmožně;
avšak byl jsem v polospaní, když jste přišel znenadání,
přeslechl jsem zaklepání – je to skoro nemožné,
že jste klepal vy“ – a poté otevřel jsem úslužně –
venku tma a víc už ne.

Hledě dlouho do tmy z prahu, stoje v pochybách a v strachu,
dlouho snil jsem, jak si nikdo netroufal snít mimo mne;
ale ticho bez rušení, ani slůvka na znamení,
jenom plaché oslovení „Lenoro!“ zní zimničně,
to já šeptám „Lenoro!“ – a ozvěna dí zimničně
jenom to a víc již ne.

Vrátil jsem se do pokoje, velmi divě se a boje,
když jsem zaslech trochu silněj nový šramot poblíž mne.
„Jistě cos za chumelice padlo mi na okenice;
podívám se ze světnice, co jsi zač, kdo budíš mne –
ztlumím na okamžik srdce, najdu tě, kdo budíš mne; –“
vítr a nic jiného už ne.

Vyrazil jsem okenici, když tu s velkou motanicí
vstoupil starodávný havran z dob, jež jsou tak záslužné;
bez poklony, bez váhání, vznešeně jak pán či paní
usadil se znenadání v póze velmi výhružné
na poprsí Pallady – a v póze velmi výhružné
si sedl jen a víc už ne.

Pták v svém ebenovém zjevu ponoukal mne do úsměvu
vážným, přísným chováním, jež bylo velmi vybrané –
„Ač ti lysá chochol v chůzi, jistě nejsi havran hrůzy,
jež se z podsvětího šera v bludné pouti namane –
řekni mi své pravé jméno, plutonovský havrane!“ –
Havran děl: „Už víckrát ne.“

Žas jsem nad nevzhledem ptáka, jež tak bez okolků kráká
bezobsažnou odpověď, jež prozrazuje bezradné;
velmi dobře vím, že není skoro ani k uvěření
pták či zvíře, jež si lení v póze velmi záhadné
na poprsí nade dveřmi – v póze velmi záhadné
a říká si: „Už víckrát ne.“

Potom, sedě na mramoru, ustal havran v rozhovoru
jako duše, v jedno slovo samotářsky zabrané –
až jsem si řek v duchu, takže nedošlo mu to až k sluchu:
„Věřím pevně na předtuchu, osud často okrad mne –
jak mé naděje, i on se k ránu odtud vykradne.“
Však havran dí: „Už víckrát ne.“

Zaražen, an na mne hledí s přiléhavou odpovědí,
říkám si: „Tot' bezpochyby pochyť velmi obratně
od pána, ježž osud vedl neštěstím a navždy svedl,
takže nic už nedovedl zpívat než ty bezradné –
pohřební a smutné písně, refrény, tak bezradné,
jako je: „už víckrát ne!““

Když však havran bez ustání ponoukal mne k usmívání,
přistrčil jsem křeslo, mysle, že mne něco napadne,
když se vhroutím do sametu ve vzpomínkách na tu větu,
přemýšleje, co as je tu, nad čím řek své bezradné,
nad čím příšerný ten pták zde říká svoje bezradné
„už víckrát ne“.

Tak jsem seděl nad dohady, mlčky, marně, bez nálady
pod ptákem, jež v hloubi prsou nepřestával bodat mne,
kles jsem s zamyšlenou tváří do podušky na polštáři,
na niž padá lampa, v záři matné, mdlé a malátné,
ale do níž nevboří své ruce, mdlé a malátné,
ona víckrát, víckrát ne.

Zdalo se, že u stínidla houstne světlo od kadidla,
že se bezpochyby anděl v zvoncích z nebe propadne.
„Chudáku, tvůj Bůh ti v zpěvu posílá sem pro úlevu
balzám na tvou starou něhu, po němž navždy vychladne,
po němž láska k Lenoře v tvé mysli navždy zapadne“ –
Však havran děl: „Už víckrát ne.“

„Proroku,“ dí, „mene tekel, ať jsi pták a nebo z pekel,
synu podsvětí, a přece proroku, pojď hádat mně –
statečně, byť opuštěný, žiji zaklet v této zemi,
dům mám hrůzou obklíčený, zda tvá věštba uhádne,
zdali najdu balzám v smrti, zda tvá věštba uhádne“ –

Havran dí: „Už víckrát ne.“

„Proroku,“ dí, „mene tekel, ať jsi pták a nebo z pekel,
při nebi, jež nad námi je, při Bohu, jenž leká mne,
rci té duši, jež žal tají, zdali aspoň jednou v ráji
tu, již svatí nazývají Lenora, kdy přivine,
jasnou dívku Lenoru kdy v náruči své přivine“ –

Havran dí: „Už víckrát ne.“

„Tos řek jistě na znamení, že se chystáš k rozloučení,
táhni zpátky do bouře a do podsvětí, satane! –
Nenech mi tu, starý lháři, ani pířka na polštáři,
neruš pokoj mého stáří, opusť sochu, havrane!
Vyndej zobák z mého srdce, opusť sochu, havrane!“

Havran dí: „Už víckrát ne.“

Pak se klidně ulebedí, stále sedí, stále sedí
jako d'ábel na bělostných řadrech Pallas Athéné;
oči v snění přimhouřeny na pozadí bílé stěny,
lampa vrhá beze změny jeho stín, jímž uhrane –
a má duše z toho stínu, jímž mne navždy uhrane,
nevzchopí se – víckrát ne.

Edgar Allan Poe, Havran. Šestnáct českých překladů, Praha 1990, s. 108 – 111. Přeložil Vítězslav Nezval.

Poznámky a vysvětlivky:

an – starobylé vztažné zájmeno; **ebenový** – černý (podle exotického dřeva ebenu); **havran** – černý pták s až kovově lesklým peřím, dorůstá délky 45 – 47 cm, hojný v Evropě i v některých částech Asie. Do názvu Poeovy básně jej umístili mnozí čeští překladatelé, protože české slovo *havran* se délkou i zvukovou podobou blíží anglickému názvu (*The Raven*); tento výraz ovšem znamená **krkavec**, což je pták stejné barvy, ale ve srovnání s havranem mnohem větší (rozpětí křídel až 1 m) a také vzácnější, vyznačuje se i opatrností a klidnými pohyby křídel. Žije ovšem mj. v Severní Americe a – na rozdíl od havrana – je schopen napodobovat slyšenou lidskou řeč (zato *havran* = angl. *rook*); **hoře** – zármutek; **kadidlo** – ztuhlá pryskyřice užívaná – po zapálení – k vonnému vykuřování při mši; **kuropění** – ranní kokrhání kohoutů; **Lenora** – podoba ženského jména Eleanor (Eleonora); **mene tekel** – první část biblického výroku *mene tekel ufarsín*, který se – z Boží vůle – objevil jako nápis na stěně paláce babylonských králů, aby jim zvěstoval, že dějiny jejich říše končí; výraz se používá jako připomínka neblahého osudu a překladatel Nezval jej zde použil namísto Poeova výrazu *thing of evil* (*vtělené zlo*); **Pallas Athéné** – starořecká socha bohyně Athény, považované mj. za bohyni moudrosti; **plutonovský** – související s podsvětím (jehož starořeckým vládcem byl bůh Plútón); **uhranout** – (pověřivě) ublížit pohledem; **velmožně** – zde *velkoryse*.

http://naratvshow.com/wp-content/uploads/2010/04/Raven_Poe.jpg

Edgar Allan Poe (1809 – 1849): The Raven
(1845)

Once upon a midnight dreary, while I pondered, weak and weary,
Over many a quaint and curious volume of forgotten lore –
While I nodded, nearly napping, suddenly there came a tapping,
As of some one gently rapping, rapping at my chamber door –
“‘Tis some visitor,” I muttered, “tapping at my chamber door –
Only this and nothing more.”

Ah, distinctly I remember it was in the bleak December;
And each separate dying ember wrought its ghost upon the floor.
Eagerly I wished the morrow; – vainly I had sought to borrow
From my books surcease of sorrow – sorrow for the lost Lenore –
For the rare and radiant maiden whom the angels name Lenore –
Nameless *here* for evermore.

And the silken, sad, uncertain rustling of each purple curtain
Thrilled me – filled me with fantastic terrors never felt before;
So that now, to still the beating of my heart, I stood repeating
“‘Tis some visitor entreating entrance at my chamber door –
Some late visitor entreating entrance at my chamber door; –
This it is and nothing more.”

Presently my soul grew stronger; hesitating then no longer,
“Sir,” said I, “or Madam, truly your forgiveness I implore;
But the fact is I was napping, and so gently you came rapping,
And so faintly you came tapping, tapping at my chamber door,
That I scarce was sure I heard you“ – here I opened wide the door; – – –
Darkness there and nothing more.

Deep into that darkness peering, long I stood there wondering, fearing,
Doubting, dreaming dreams no mortal ever dared to dream before;
But the silence was unbroken, and the stillness gave no token,
And the only word there spoken was the whispered word, “Lenore?”
This I whispered, and an echo murmured back the word, “Lenore!”
Merely this and nothing more.

Back into the chamber turning, all my soul within me burning,
Soon again I heard a tapping somewhat louder than before.
“Surely,” said I, “surely that is something at my window lattice;
Let me see, then, what thence is, and this mystery explore –
Let my heart be still a moment and this mystery explore; –
‘Tis the wind and nothing more!”

Open here I flung the shutter, when, with many a flirt and flutter,
In there stepped a stately Raven of the saintly days of yore;
Not the least obeisance made he; not a minute stopped or stayed he;
But, with mien of lord or lady, perched above my chamber door –
Perched upon a bust of Pallas just above my chamber door –
Perched, and sat, and nothing more.

Then this ebony bird beguiling my sad fancy into smiling,
By the grave and stern decorum of the countenance it wore,
"Though thy crest be shorn and shaven, thou," I said, "art sure no craven,
Ghastly grim and ancient Raven wandering from the Nightly shore –
Tell me what thy lordly name is on the Night's Plutonian shore!"
Quoth the Raven "Nevermore."

Much I marvelled this ungainly fowl to hear discourse so plainly,
Though its answer little meaning – little relevancy bore;
For we cannot help agreeing that no living human being
Ever yet was blessed with seeing bird above his chamber door –
Bird or beast upon the sculptured bust above his chamber door,
With such name as "Nevermore."

But the Raven, sitting lonely on the placid bust, spoke only
That one word, as if his soul in that one word he did outpour.
Nothing farther then he uttered – not a feather then he fluttered –
Till I scarcely more than muttered "Other friends have flown before –
On the morrow *he* will leave me, as my Hopes have flown before."
Then the bird said "Nevermore."

Startled at the stillness broken by reply so aptly spoken,
"Doubtless," said I, "what it utters is its only stock and store
Caught from some unhappy master whom unmerciful Disaster
Followed fast and followed faster till his songs one burden bore –
Till the dirges of his Hope that melancholy burden bore
Of 'Never – nevermore.'"

But the Raven still beguiling my sad fancy into smiling,
Straight I wheeled a cushioned seat in front of bird, and bust and door;
Then, upon the velvet sinking, I betook myself to linking
Fancy unto fancy, thinking what this ominous bird of yore –
What this grim, ungainly, ghastly, gaunt, and ominous bird of yore
Meant in croaking "Nevermore."

This I sat engaged in guessing, but no syllable expressing
To the fowl whose fiery eyes now burned into my bosom's core;
This and more I sat divining, with my head at ease reclining
On the cushion's velvet lining that the lamp-light gloated o'er,
But whose velvet-violet lining with the lamp-light gloating o'er,
She shall press, ah, nevermore!

Then, methought, the air grew denser, perfumed from an unseen censer
Swung by seraphim whose faint foot-falls tinkled on the tufted floor.
"Wretch," I cried, "thy God hath lent thee – by these angels he hath sent thee
Respite – respite and nepenthe from thy memories of Lenore;
Quaff, oh quaff this kind nepenthe and forget this lost Lenore!"
Quoth the Raven "Nevermore."

“Prophet!” said I, “thing of evil! – prophet still, if bird or devil! –
Whether Tempter sent, or whether tempest tossed thee here ashore,
Desolate yet all undaunted, on this desert land enchanted –
On this home by Horror haunted – tell me truly, I implore –
Is there – *is* there balm in Gilead? – tell me – tell me, I implore!”
Quoth the Raven “Nevermore.”

“Prophet!” said I, “thing of evil! – prophet still, if bird or devil!
By that Heaven that bends above us – by that God we both adore –
Tell this soul with sorrow laden if, within the distant Aidenn,
It shall clasp a sainted maiden whom the angels name Lenore –
Clasp a rare and radiant maiden whom the angels name Lenore.”
Quoth the Raven “Nevermore.”

“Be that word our sign of parting, bird or fiend!” I shrieked, upstarting –
“Get thee back into the tempest and the Night’s Plutonian shore!
Leave no black plume as a token of that lie thy soul hath spoken!
Leave my loneliness unbroken! – quit the bust above my door!
Take thy beak from out my heart, and take thy form from off my door!”
Quoth the Raven “Nevermore.”

And the Raven, never flitting, still is sitting, *still* is sitting
On the pallid bust of Pallas just above my chamber door;
And his eyes have all the seeming of a demon’s that is dreaming,
And the lamp-light o’er him streaming throws his shadow on the floor;
And my soul from out that shadow that lies floating on the floor
Shall be lifted – nevermore!

Edgar Allan Poe, Havran. Šestnáct českých překladů, Praha 1990, s. 61 – 68.